

Osnovna šola Mozirje

Turistična naloga pri predmetu turistična vzgoja

**TURISTIČNI SPOMINEK MOJEGA KRAJA
MOZIRSKI TULIPANČEK**

avtorji:

člani turistične vzgoje

mentorici:

Romana Presečnik, učiteljica geografije in zgodovine

Marjana Herček, učiteljica razrednega pouka

Mozirje, 31. 1. 2019

Kazalo vsebine

1. NEKAJ O NAS	2
2. UVOD	3
3. ZAČETEK TEKSTILSTVA	4
3.1 KLOBUČARSTVO	6
3.2 PRODUKT	9
3.3 MARKETING	10
4 ZAKLJUČEK	11
5 VIRI:	12

1. NEKAJ O NAS

V skupini smo združeni učenci iz 7., 8. in 9. razreda. Združila nas je želja po spoznavanju in raziskovanju v domačem kraju ter želja po druženju in spoznavanju dela turističnega vodnika. Kot vsako leto smo se tudi letos prijavi k sodelovanju v projektu Turizmu pomaga lastna glava. Ob tem bomo spoznavali naš kraj, njegovo zgodovino in se kaj novega naučili.

Člani turistične vzgoje z mentorico na obisku v muzeju

Člani turistične vzgoje in avtorji naloge:

9. razred: Ana Vrabič, Taja Rosc, Mojca Rogelšek, Liza Ledinek

7. razred: Jan Praznik, Maša Artelj, Žan Bastl, Jan Praznik

2. UVOD

Letošnja tema raziskovalne naloge je spominek našega kraja. Raziskovanja smo se lotili tako, da smo odšli po domačem kraju in izvedli anketo z naključnimi občani. Večina ljudi nam je predlagala spominek v zvezi z Mozirskim gajem, tulipan. Na primer tulipan na tekstilu, tulipan kot magnet, tulipan kot priponka, nekateri so predlagali celo sliko Mozirskega gaja na lesu. To je dokaz, da se Mozirjani zavedamo tega, da imamo v kraju pomemben del naravne dediščine.

Prav tako smo obiskali zgodovinski muzej, kjer nam je kustos povedal, da so bili med prvimi v Evropi, ki so se ukvarjali s tekstilstvom prav Mozirjani. Ob tem nam je pokazal ohranjene predmete in poudaril, da je bilo klobučarstvo ena od najstarejših obrti povezanih s tem.

Dobili smo idejo, da bo spominek, tulipan, izdelan na star tradicionalen način. V naših krajih je v zadnjem času prav popularno, skorajda moderno, filcanje in ker je filc že od nekdaj pomemben material za oblačila, smo se odločili, da bo iz filca tudi naš spominek, tulipan. Bo barvit in pisan, tako kot so tulipani v Mozirskem gaju vsako pomlad, ko zacvetijo.

Naučili smo se, kako se filca, tudi fantje so bili navdušeni nad izdelki, ki so nastali.

Tulipan Mozirski gaj

3. ZAČETEK TEKSTILSTVA

V preteklosti so bile v Mozirju razvite različne obrti. Ena najstarejših je bila tekstilna obrt. Najbolj znani izdelki so bili: klobuki, gamaše, copati, ki so jih izdelovali iz filca. Najpogostejši kupci so bili gozdni delavci, po domače "olcerji", furmani, splavarji in drugi prebivalci Zgornje Savinjske doline.

Najprej so izdelke izdelovali iz volne in lanu. Mozirje se je takrat imenovalo Prassberg in je spadalo pod Avstro-Ogrsko monarhijo. Zato se je blago imenovalo Prassberg lodn. Iz njega so šivali različna oblačila in jih do leta 1918 prodajali. Ljudje so se oblačili v platnena oblačila.

Slika 1: Izdelek iz lanenega platna

V Kolovratu, v vasi nad Mozirjem, so doma delali platno. Barvali so ga tudi v črno in plavo barvo. Mladi fantje so nosili tako izdelane hlače, zraven pa bele srajce, kot jo prikazuje zgornja slika. V prvi polovici 19. stoletja so si kmetje na Štajerskem sami izdelovali hlače in druga oblačila iz platna, ki so ga dajali izdelovati podeželskim tkalcem. To tisti čas pri nas ni bila ravno donosna dejavnost, zato so to v glavnem delali priučeni tkalci, izoblikovani iz vrst malih kmetov in kajžarjev, ki so se vsaj deloma ukvarjali s tkalsko dejavnostjo. Kot je dejal eden od zadnjih tkalcev v Savinjski dolini: »Samo, da preživim.«

V Mozirju oz. bolj v okoliških vaseh, je znanih kar nekaj tkalcev, Franc Hriberšek iz Radmirja, tkalec pri Potočniku v Šmihelu, Ivan Goličnik iz Lepe njive ... Eden od znanih tkalcev je bil tudi Mihael Gostečnik iz Šmihela nad Mozirjem.

Tkal je še okoli leta 1926. Tkal je doma, zato so mu delo nosili iz okoliških vasi. Hodil pa je tkati tudi po domovih, danes bi rekli, da je delal na terenu. Nazadnje je tkal v Radegundi pri Kebru. Stol so imeli skorajda pri vsaki hiši doma, snovanco¹ pa je nosil s seboj. Ženske so že vnaprej zelo na tanko spredle volno za moške srajce, on pa je stkal platno. Imenovalo se je hodno platno. Delal pa je tudi mešano, npr. eno nit laneno, drugo bombažno, ali ruševino, da je bila ena nit predivo, druga pa siva volna. Tkal je tudi blago za sivkasto sukno, imenovano bavhovno.

1 snovanca – pripomoček za tkanje

Slika 2: Ivan Goličnik in njegove statve

Slika 3: Tkalec Franc Hriberšek pri tkanju platna

3.1 KLOBUČARSTVO

Bilo je zelo zanimivo, da so v Mozirju že pred 1. svetovno vojno moški lahko kupili klobuk kar pri trških klobučarjih. Kot pravijo zapisi, so bili zadnji znani klobučarji v Mozirju družina Jožeta Lekšeta, ki se je ukvarjala s klobučarstvom do leta 1942. Žal se je do danes ohranil spomin na klobučarsko obrt le še ob poimenovanju hiše ob potoku Trnava, pri Klobučarju. Pa še to vedo danes le kakšni starejši prebivalci Mozirja ali pa učenci, kadar gredo na ogled najstarejših hiš v Mozirju. Ohranjenih pa je še nekaj predmetov, ki jih je muzeju podarila zadnja preživela iz Lekšetove rodbine.

Slika 4: Lekšetova hiša nekoč

Slika 5: Lekšetova hiša danes

Kako so izdelali klobuk?

Volno, ki so jo odkupovali od kmetov v okolici Mozirja, so najprej večkrat temeljito prečesali, na kar so jo s posebno struno razrahljali. Po posebnem nalaganju, so jo položili v žvepleno kislino, da se je lepo sprijela. Prepojeno s kislino so jo valjali v vodi, segreti na 90 stopinj. Po tem postopku, ki je bil težak in tudi nezdrav, so dobili filc, ki mu lahko danes rečemo klobučevina. Iz tega so izdelovali klobuke, copate in tudi škornje. Žal pa v tistih časih klobučarstvo ni bila najbolj donosna obrt. Moški so na klobuke zelo pazili, saj so jih nosili samo ob praznikih in ob nedeljah.

Žal danes te obrti ni več. Ostala je samo Lekšetova hiša ob potoku Trnava v Mozirju. Ohranjeni predmeti, ki so jih uporabljali za izdelavo, pa so shranjeni v muzeju.

Slika 6: Amfora

Slika: 7 Kalup

Slika 6 – amfora, ki so jo uporabljali za shranjevanje kisline

Slika 7 – kalup, s pomočjo katerega so oblikovali nastalo klobučevino

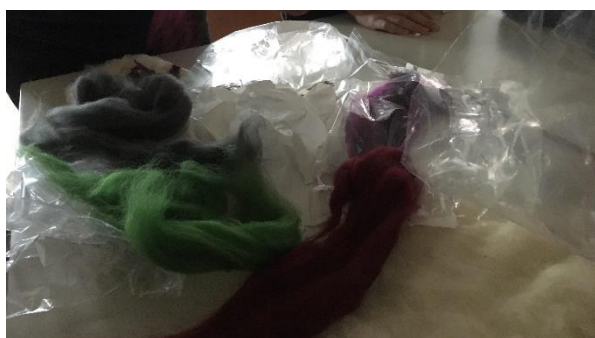
3.2 PRODUKT

Tulipan smo izdelali iz filca.

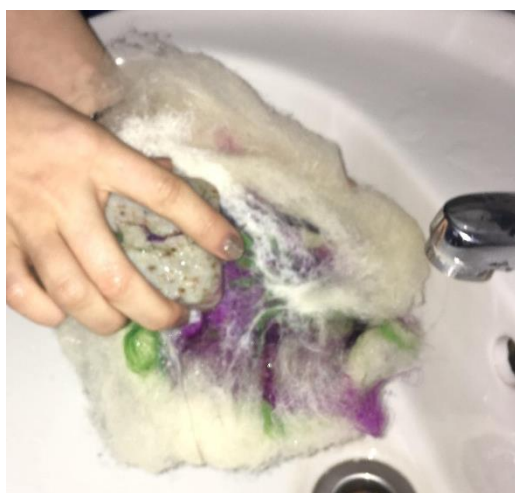
Najprej smo se vsi učili, kako se filca. Ana je prinesla že pripravljeno volno.

Za pripravo smo potrebovali vodo in milo. Ko smo imeli vse pripravljeno, smo volno potopili v vodo in jo namilili. Potem smo med dlanmi drgnili volno. Ko se je vse lepo sprijelo, smo izdelek dali sušit. Ko se je izdelek posušil, smo izrezali majhne tulipančke, ki bodo osnova za naše obeske. Med delom se nam je porodila še ena ideja. Mogoče bo uspelo narediti še kakšen majhen klobuček. Tudi to bi bil zanimiv spominek, kajti tako tekstilstvo kot klobučarstvo sta obrti po katerih je bil do vojne zelo znan naš kraj v Zgornji Savinjski dolini in širše po nekdanji Avstro-Ogrski državi.

Prikaz postopka:

Slika 8: Volna

Slika 9: Miljenje

Slika 10: Miljenje in izdelki

Slika 11: Gotovi kosi

Slika 12: Izdelki

3.3 MARKETING

V sodelovanju s Turističnim društvom in vodjem Mozirskega gaja bomo našo idejo predstavili na eni od prireditev, npr. ob spomladanski otvoritvi parka. Naš spominek bomo ponudili na stojnici pri vratarju. Tam obiskovalci kupijo vstopnico in tam bi lahko kupili tudi naš spominek. Ceno bomo določili naknadno v sodelovanju s turističnim društvom.

4 ZAKLJUČEK

V nalogi smo bolj podrobno spoznali dve nekoč razširjeni obrti v našem domačem kraju.

Ob delanju smo se naučili nekaj zanimivosti iz preteklosti našega kraja.

Bolje smo spoznali timsko delo, kako moramo poslušati drug drugega in se med seboj spoštovati. Šteje mnenje vsakega, ne glede na leta.

Še posebej lepo se nam zdi, da nas je Ana naučila, kako se filca. Zdaj bomo bolj cenili ljudi, ki to delajo, in razumeli, zakaj imajo izdelki iz filca tako visoko ceno.

Sprva je bilo težko, kasneje pa smo se odlično odrezali in vsak od nas je prispeval košček svojega dela. Poleg tega pa smo s pomočjo ankete povprašali domačine, kaj bi jih najbolj spominjalo na naš domači kraj. Ugotovili smo, da je bilo nekatere malo strah govoriti z neznanimi ljudmi in da tudi takšno delo ni vedno enostavno. Mi smo ta strah hitro odgnali, smo pa spoznali eno od slabših strani poklica turističnega vodnika.

5 VIRI:

Pisni viri:

1. Marija Makarovič, Oblačilna kultura v Zgornji Savinjski dolini
2. Videčnik A., **Podobe iz preteklosti Mozirja** (Občinska kulturna skupnost Mozirje, Mozirje 1985)
3. Acman A., Videčnik A., **Mozirje** (občina Mozirje, Mozirje 2008)

Ustni viri:

1. Matija Blagojević, knjižničar in kustos v Muzejski zbirki Mozirje in Mozirjani

Spletni viri:

1. <http://www.mozirskigaj.com/>

Fotografije:

1. Jan Vrabič, član turistične vzgoje

Priloga 1: Povzetek

ŠOLA: OŠ Mozirje, Šolska ulica 23, 3330 Mozirje
Tel: 03 839 27 30 (tajništvo)

NASLOV RAZISKOVALNE NALOGE: Tulipan iz Mozirskega gaja

Avtorji:

1. Ana Vrabič, 9. b
2. Taja Rosc, 9.b
3. Liza Ledinek, 9.b
4. Mojca Rogelšek, 9.b
5. Jan Vrabič, 7.a
6. Maša Artelj, 7.a

Mentorica: Romana Presečnik, učiteljica zgodovine in geografije

POVZETEK:

Tokrat smo v naši turistično-raziskovalni nalogi predstavili del starih obrti v našem kraju Mozirje. Zamislili smo si turistični spominek, vezan na naš kraj oz. naravno dediščino, ki jo predstavlja park Mozirski gaj. Vsako leto v njem zacveti na tisoče tulipanov, kar so se spomnili tudi anketirani prebivalci Mozirja, zato smo se odločili zanj.

Ker smo želeli, da je spominek vezan na naš kraj in njegovo zgodovino, smo v nalogi predstavili eno najstarejših obrti, po kateri je bil kraj znan že v času Avstro-Ogrske države, tekstilstvo .

Tudi naš spominek bo iz filca, podobnega materiala, iz katerega so v eni od hiš v Mozirju izdelovali klobuke, pa seveda tudi druge pripomočke za življenje.

Spominek, bomo predstavili turističnemu društvu in vodstvu Mozirskega gaja. Zelo si želimo, da postane uradni spominek Mozirja, s kateri bi lahko dobro tržili.

Ključne besede: spominek, tulipan, tekstilstvo, filc

Priloga 2: IZJAVA ŠOLE

Starši vseh sodelujočih otrok so seznanjeni s potekom tekmovanja in soglašajo z javno objavo rezultatov in objavo fotografij.

Mozirje, 31.1. 2019

Mentorica: Romana Presečnik

Priloga 3: Predstavitev na turistični tržnici

Na turistični tržnici bomo predstavili našo nalogo z delavnico filcanja in izdelki iz filca. Stojnico bomo opremili s slikami in predmeti, vezanimi na Mozirski gaj, tkanje in filcanje.

Prinesli bomo čim več izdelanih spominkov in jih poklonili obiskovalcem tržnice.

Tudi cvetja ne bo manjkalo.